

Patron

INFORMACE PŘÁTEL
POMNÍČKŮ A PAMÁTNÝCH MÍST
JIZERSKÝCH HOR

1 / 99

ROČNÍK 10

P O Z V Á N K A

Na společnou schůzi „Spolku přátel pomníčků a památných míst Jizerských hor“
a všech zájemců o pamětní místa v Jizerských horách,
která se koná v sobotu, 20. března 1999 v 10.⁰⁰ hodin
v ubytovně oddílu Tatran Jablonec, v Jungmannově ulici.
Odjezd vlakem z Frýdlantu 7.⁵⁹, Liberce 8.⁵¹, Tanvaldu 9.¹⁵ hodin.

VÝLET ZA PAMĚTIHODNOSTMI NA HRÁDECKU

se koná v sobotu, 10. dubna 1999.
Odjezd do Hrádku z Tanvaldu 7.⁰¹, Jablonce 7.⁴⁰, Liberce 8.¹⁰.

Během cesty navštívíme tato pamětní místa:

- Kostel svatého Bartoloměje
- Evangelický kostel
- Starý zámek
- Císařův dub
- Pramen v městském parku
- Rybářský kámen
- Minerální pramen v Chotyni
- Smírčí kříž v Chotyni ⇔
(Následující památky lze vynechat a trasu zkrátit:)
 - Hrad Grabštejn
 - Větrný mlýn v Uhelné
 - Bývalý kostel ve Václavicích
 - Smírčí kříž ve Václavicích
 - Czomův pomník ve Vítkově

Smírčí kříž v Chotyni

Trasa je dlouhá asi 7 (20) kilometrů. Trasu navrhnul a výpravu povede pan Řeháček.

VÝLET ZA PAMÁTKAMI HARCOVSKÉHO HŘEBENE

se koná v sobotu, 8. května 1999, sraz účastníků na konečné tramvaje v 9.⁰⁰ hodin.
Odjezd do Liberce z Tanvaldu 7.⁰¹, Jablonce 7.⁴⁰, Frýdlantu 7.⁵⁹.

Během cesty navštívíme tato pamětní místa:

- Rudolfův pramen
- Tabulku Soni Kučerové
- Památku Erwina Löwyho
- Svojsíkovu trampskou mohylu
- Hraniční kámen № 44

(Pokračování textu na straně 23.)

SMRT HIRTA A CHRISTA

Následujícími řádky si připomínáme 160. výročí násilné smrti lesníků Hirta a Christa, které se událo 9. února 1839 na západním svahu Haumbergu nad lázněmi Flinsbergem. Na místě neštěstí stával asi 1 metr vysoký kamenný pomník, nahoře zaoblený a vlevo i vpravo před ním stávaly dva malé pomníčky v místech, kde byly nalezeni zastřelení hajní. Pomník byl „někým z nás“ naposledy viděn 6. září 1980 - krátce před tím, než se na více než deset let uzavřely polské hranice. Při naší další návštěvě na místě jsme našli pomník vyvrácený a zarostlý trávou. Jak se zdá, ani to někomu nestačilo a pomník byl odstraněn úplně. Začátkem léta se na tato místa společně vypravíme, abychom viděli alespoň prostředí, kde se dávná historie odehrála. Na pomníčku býval nápis: Tod des Revier Forst Hirt und Revier Jäger Christ, den 9. Feber 1839. To znamená: Smrt revírního fořta Hirta a revírního myslivce Christa, 9. února 1839. Většina slov je naznačena pouze prvními písmeny, takže smysl textu je třeba domýšlet tak, jak

jsem uvedl. Na malých pomníčkách býval pouze kříž a iniciála.

V následujícím článku si přečtete, jak skupina znalců Jizerských hor hledala o loňském podzimu tento starý pomníček.

J.Š.

P o z v á n k a

Název akce: **Pomníčky za zemskou hranicí**
Koná se dne: **28. 10. 1998**
Místo konání: **Polsko / Świeradow Zdroj / Sępia Góra**
Sraz a odjezd: **náměstí Nové Město pod Smrkem / 9:00 hodin**

...a jak to dopadlo?

Kapitola první: **Jak se sešli.**

...středa, dne 28. 10. 1998 - státní svátek. Již několik dnů prší. V noci na dnešek lilo, na horách místy již déšť se sněhem. Opět ten úděl: zorganizoval jsem tuto akci a ať je jakékoliv počasí - musím tam být, co kdyby někdo přišel!? Vyjždím v 7.³⁰ ráno a v uších mi zní: „Seš blázen, v takovémhle počasí ti tam ni-

kdo nepřijde“! Stěrače sotva berou, když na okraji silnice vidím stát Standu Senohrábka - přesně v 7.⁴⁵. První účastník je tedy na palubě a jede se do Hejnic. V duchu doufám, že Honza Podhora bude ještě spát, ale povinnost je povinnost - zastavuji a zvoním: Hrůza, on stojí s ruksakem připraven za dveřmi. Mezitím přestalo na chvíli pršet, ale zato fouká vítr, že by s člověkem málem praštil o zem. Jedeme tedy dvěma auty z Hejnic na místo srazu do Nového Města pod Smrkem. Cestou Honza přibral Zdeňka Andršta v Libverdě. Na náměstí v Novém Městě pod Smrkem na nás čeká Ruda Makeř - další a nejuzdálenější účastník výpravy. Za chvíli doráží pan Koffer a vzápětí pan František Golis z Jablonce nad Nisou, který vzápětí zjišťuje, že u sebe nemá pas! Jsme tedy komplet - sedm mužů - sedm statečných. Je 9.⁰⁰ hodin - odjezd na hraniční přechod do Polska za Novým Městem pod Smrkem. Směrem na Świeradow Zdroj.

Kapitola druhá: Jak neprojeli.

První vozidlo (Honzova Škodovka) přijíždí na hraniční přechod, druhý v pořadí Forman Prima a jako třetí Trabant Františka Golise. Vidím z okna, že u Honzy dochází ke kroucení hlavou, divnému výrazu a nakonec Škodovka míří zpět do vnitrozemí. Honza si jede domů pro techničák - první neprojel! Jsem na řadě: pas, technický průkaz vozidla, zelenou kartu, řidičský průkaz - dobrý jeďte! Přijíždí Trabant: pas není třeba, stačí občanský průkaz - ale co to? Kroucení hlavou, Trabant míří do vnitrozemí, František přichází přes hranice pěšky: nemá zelenou kartu - další neprojel! Čekáme na polském území na návrat Honzy s techničákem, mezitím přešli (po kontrole svačiny v ruksaku celníkem) i ostatní a shromáždili se kolem jediného vozidla, které zatím projelo. Naštěstí přestalo pršet, jen vítr zkouší co vydržíme. Za necelou hodinku je Honza zpět a v pohodě projíždí hraničním přechodem, posádky nasedají - jede se!

Kapitola třetí: Jak jeli k hoře.

Malebnou podhorskou krajinou jsme dojeli do Świeradowa Zdroje. Už když jsme sjížděli do půvabného lázeňského městečka obdivujeme masiv hory, která nese název Sępia Góra (dříve Haumberg). Pronáším poznámku, která se později ukáže jako velice opodstatněná: „to je ale pořádně rozlehlý masiv, tam hledat určitý bod (pomníček) musí být fuška“. Nalézáme odbočku zelené s modrou značkou, která stoupá vzhůru svahem. Kupodivu žádný zákaz vjezdu - jedeme tedy stále dál. Modrá se odklání (míří na vrchol hory a dál), zelená horu nejdříve jakoby obchází a pak se láme vlevo od ní dál do Polska. Zdá se nám, že jsme na místě. Neznačená cesta tady opouští vlevo dolů značenou zelenou silničku. Zastavujeme, Honza parkuje - já se jedu podívat „za roh“. Přijíždím k místu, kde se

zelená značka jakoby mírně vlevo odklání od neznačené cesty vedoucí úbočím vzhůru. Poznávám to místo: vždyť přesně sem zakreslil Emil Novák na své mapě místo smrti dvou lesníků - Christa a Hirta. Otáčím auto a jedu zpět k přátelům, kteří čekají u odbočky níže. Tato odbočka totiž dle Josefa Kuny vede k pomníčku Christa a Hirta! Jdeme tedy po této cestě - nahoru se vždycky dostaneme, říkáme si.

Kapitola čtvrtá: Jak hledali.

Sedm mužů, čtrnáct párů očí se dívalo ostražitě po kraji. Žádný křížek vyrytý do stromu u okraji cesty, žádný zachytný bod. Konec klesání, rovinka, seník - nebo prostě nějaká bouda, křižovatka pěti cest, dáváme se šikmo nahoru a...

...a jsme na místě, kde jsem předtím otáčel auto. Krátká porada na téma: „Kde to jsme“?! Jde se dál po zelené - a dost dlouho - až začíná klesat pryč od hory. To jsme asi přehnali - porada - a...

...a po pořádném pročtení textu o pomníčku zjišťujeme, že pomníček má být ve 25. lesním oddělení - jenže, kde je konec starému značení!? Tady je 89. lesní oddělení a tak podobně. Jde se zpět k místu ranního otáčení auta, tvoříme rojnici dle Emilova náčrtku a vzhůru svahem k hoře. Ptáte se co jsme našli? Ani se neptejte! Znovu přesně porovnáváme Emilův pláněk, všechno souhlasí, průsek, lesní pěšina - jen místo pomníčku spousta jiných šutrů! Někteří členové výpravy ze zoufalství pojídají svačinu, jiný tříská kloboukem o zem. Je rozhodnuto: zkusíme to ještě podle Kunova náčrtku a pak to balíme. Jdeme terénem dolů a vida: zase jsme u té boudy a na křižovatce pěti cest. Po takovém čase stráveném neúspěšným hledáním upadáme do jakési letargie. Padají poznámky o kvalitě německých předválečných map a nic nepomáhá můj argument, že po prohrané válce mohly být tyto schválně změněny z důvodu utajení...

...nic naplat, čas nás tlačí, začíná se trochu stmívat (musím dodat, že celý den tady naštěstí nepršelo) rozhodujeme se k návratu. (V tuto chvíli jsme byli dle mého pozdějšího zjištění asi 130 kroků od pomníčku!!!)

Kapitola pátá: Jak jeli jinam.

Moc mne trápil dnešní neúspěch, ten pohled čtrnácti párů očí byl víc než výmluvný. Navrhl jsem tedy nesměle, že vím o jednom pomníčku nedaleko odtud u Rozdrože Izerskie (dříve Ludwigsbaude). Byl jsem tam před osmi lety (z houfu padla poznámka, že to bylo určitě před válkou) a místo se jmenuje Wenigerův pomníček. Připomíná rovněž smrt lesníka. Jelo se. U Ludwigsbaude parkujeme (nutno říci, že se dost setmělo) a jde se: Rovně směrem k horám, potom kolmo doleva. Je to tu silně podmáčené a osm let je osm let. Potok, matně si

vzpomínám, že ten jsme posledně překračovali - dávám povel: rojnice! Rašelina, vývraty, šero a pomníček žádný. Ještě, že si všichni mysleli, že je vedu a vím kam! Předě mnou probleskuje paseka - ta tady určitě tenkrát nebyla - začíná mi být úzko. Najednou vlevo přede mnou: starý známý, nachýlený pomníček smrti lesníka Wenigera. Mám ho, zařval jsem a byl zase na koni. Levý, do jehlanu tesaný pomník je úplně spadlý, ten vpravo je hodně nachýlen a klackem podepřen. Šest párů silných paží nejdřív narovná ten šikmý a zajistí ho kameny, následně zvedají spadlý jehlan, a staví jej vedle podstavce na zem. (Ten sedmý pár rukou to všechno fotil.) Řekl bych, že oči členů výpravy dostaly zase ten starý, jiskřivý výraz.

Kapitola šestá: Jak jeli domů a říkali si: "bylo to fajn"!

Na celnici nás zklamali. Jenom mávali ať jedeme dál. V Novém Městě pod Smrkem, kde jsme ráno začínali se loučíme a každý z nás zase zamíří svým směrem a půjde po svých. Ale, že ten pomníček Christa a Hirta příště najdeme - o tom nikdo teď už nepochybuje!

P.S.: Ještě večer se stavuji u Jirky Šourka, který mi dává upřesňující informace o místu pomníčku. Druhý den nechávám vzkaz, aby mi večer zavolal Pepa Kuna. Také tak činí: vzájemně konzultujeme, kde jsme hledali a vypadá to skutečně, že jsme od něho byli oněch 130 kroků!

Tak tedy příště.

V Jiřetíně pod Bukovou dne 30. 10. 1998.

Zpracoval: Herbert Endler

OMNÍČKY CHRISTA A HIRTA NA HAUMBERGU

Pokusil jsem se sestavit přibližný průběh události, která začala plněním povinností a skončila smrtí lesníků Christa a Hirta. Inspirovaly mne jednak níže uvedené zdroje a jednak podobné příběhy, které se staly i v horách Jizerských:

» Na severním svahu 828 m. vysokého zalesněného vrcholu zvaném dříve Haumberg (dnešní Šepia Góra), dne staré mapy ve 25. lesním oddělení na panství hraběte Schafgotsche, zahřmělo 9. února roku 1839 několik výstřelů ...

* Na mapě Jizerské hory 1:50 000 KČT, z roku 1994 je pomníček zakreslen skutečně správně, zatímco v druhém vydání z letošního roku je zakreslen jinde. J.Š.

... ještě před chvílí tudy namáhavě stoupaly sněhem tři postavy. Dva lesníci a adjunkt. Pravda, docházelo tehdy ke střetům mezi pytláky a lesním personálem, ale možná, že pocit bezpečí našich lesníků a adjunkta pramenil z vědomí jejich početní převahy. Vždyť, který pytlák by si troufl na tři ozbrojené muže!? Však stalo se.

V místech, kde se nad mladým porostem dlouho vypínala statná borovice, padli zákeřnou rukou vraha - pytláka: revírník Christ a lesník Hirt. Adjunkta, třetího účastníka této přestřelky, zachránil pouze útek od stejného osudu. Vrah, známý pytlák z Hernsdorfu (Łęczyna), byl vypátrán a sám si vzal život. Malá ohrádka z tyčoviny, uprostřed opracovaný, náhrobku podobný kámen s nápisy a letopočtem „1839“. Po obou stranách se nacházejí menší pamětní kameny s vytesaným křížem a písmeny „H“ a „Ch“. Němí svědkové tragické události. «

Povalený pomník v roce 1992.

V pozůstalosti Emila Nováka jsem našel doplňující informace, zjištěné dodatečně Gerhardem Kutnarem v archívu v Děčíně: „Vrahem byl usedlík z Flinsbergu (Świeradow Zdroj) jakýsi Glaubitz, který sice nebyl z tohoto činu usvědčen, ale vše nasvědčovalo tomu, že je skutečným pachatelem. Konečně - prý se po návratu z lesa pochlubil svým hrozným činem, který údajně nespáchal sám, ale s dalšími kumpány - pytláky Männigem a Ludwigem.“

„Vrahem byl usedlík z Flinsbergu (Świeradow Zdroj) jakýsi Glaubitz, který sice nebyl z tohoto činu usvědčen, ale vše nasvědčovalo tomu, že je skutečným pachatelem. Konečně - prý se po návratu z lesa pochlubil svým hrozným činem, který údajně nespáchal sám, ale s dalšími kumpány - pytláky Männigem a Ludwigem.“

Prameny: Der Wanderer im Riesengebirge 1904
Der Wanderer im Riesengebirge 1939
Pozůstalost Emila Nováka
Gerhard Kutnar: archív v Děčíně

Herbert Endler

WENIGERŮV POMNÍČEK

„Bloudění v Polsku“, tak jsem nazval svůj článek v PATRONU 4 / 91 pojednávající o pomníčcích za zemskou hranicí. V článku se lze dozvědět podrobnosti i o dalších, tehdy objevených, záležitostech. Výprava se konala 14. 9. 1991 za účasti 22 lidí!

Wenigerův pomníček jsem našel ve stavu typickém pro pomníčky v Polsku: povalený na zemi, všemi zapomenutý bez kouska vztahu k události, kterou připomíná - smrt lesníka ve službě. Místo smrti lesníka Wenigera představují vlastně pomníčky dva: překrásný, do jehlanu tesaný kámen a opracovaný kámen z křížem se skromným nápisem. Provedli jsme dokumentaci stavu pomníčku při nálezu a nato se

R. Weniger
d. 5. Novbr. 1890

Nápis na I. kameni: několik silných rukou chápe díla: když odcházíme jsou oba pomníčky postaveny a my v duchu doufáme, že tomu tak zůstane!? Vždyť událost, kterou připomínají, snad stojí za tichou vzpomínku...

Dne 5. listopadu roku 1890 pronásledoval lesník Weniger z Hartenbergu (nyní Górzyniec) ve svém revíru pytláka, který se pokoušel proniknout do sousedního revíru Hochstein (nyní Wysoki Kamień). Při pronásledování byl Weniger zasažen do prsou, ale stačil za unikajícím pytlákem ještě vypálit dvě rány. Poté se u nedaleko pramenící říčky Malý Zacken zhroutil v bezvědomí k zemi. Tam jej později našel hostinský pan Krebs z nedalekého hostince Ludwigsbaude (nyní Rozdroże Izerskie).

Hostinský odnesl těžce raněného lesníka k sobě do lokálu a přivolal pomoc. Na převoz raněného do údolí však nebylo možno pomýšlet. Těžce zraněný lesník Weniger druhý den večer skončil.

Pytlák si však byl vědom, že jej poznal povozník Neger z Hartenbergu a utekl proto - zásoben penězi od svého otce - do sousední vesnice přes zemskou hranici do Čech. Tam jej ale dostihla zpráva: „Uteč, vše je prozrazeno“! Později byla u jeho nejlepšího přítele, Augusta Vitze na tzv. Stellwegu ve Flinsbergu (bývalý místní název v horní části dnešního Świeradova Zdroje), nalezena pytláková puška. Zaopatřen falešnými doklady odjel tento přes Hamburg do Ameriky. Několik let po první světové válce prý navštívil svého přítele Vitze! Sousedé si tenkrát všimli cizího člověka s černým plnovousem, který tu několik dnů bydlel. August Vitz na dotazy sousedů ohledně osoby cizince neodpovídal. Proto lidé sami vyvodili závěr, že záhadný cizinec nebyl nikdo jiný, než „der Große Kromerliebel Gläser“, tedy pytlák, který kdysi zastřelil lesníka Wenigera. Místo neštěstí se od té doby nazývá Wenigerova smrt.

Hier fiel am 5. Novbr.
1890
der Revierjäger
WENIGER
aus Hartenberg
als Opfer seiner Pflichttreue.
Erschossen von einem
Wilddiebe

Nápis na II. kameni (jehlanu):

Podruhé jsem pomníček, připomínající Wenigerovu smrt, navštívil 28. 10. 1998. Bylo při výpravě na Haumberg, která nebyla zrovna úspěšná - ale o tom někdy jindy. Stav pomníčku Wenigerovy smrti: jehlan svalený na zemi, zabořený v rozmoklé půdě; druhý kámen nachýlený, podepřený klackem. Les kolem nese známky polomů a protože v den naší návštěvy foukal celý den silný vítr, který způsobil dosti škod (jak jsme se později dozvěděli ve zprávách) - pozorovali jsme zajímavý jev: kolega, připravující si fotoaparát se najednou začal jakoby vznášet! Příčinou byl smrk, který se vlivem silného větru kymácel a jeho kořenový systém se natolik uvolnil, že začínal povolovat - a tak nadzvedával i přítele. Jehlan jsme opět vztyčili, druhý kámen narovnali a silnou dřevěnou podpěrou podepřeli! Uvidíme příště, až stromy kolem padnou a pomníček se tak ocitne na pasece. Možná jej potom budeme moci postavit pevněji a natrvalo...

Psáno v Jiřetíně pod Bukovou, listopad 1998

Prameny: Časopis "Queištalbote" článek pana Schieberleho
vlastní archív autora

Herbert Endler

Slavný rodák

GERHARD HAUPTMANN

Narodil se 5. listopadu 1862 v Obersalzbrunu (Sczawno Zdrój) v rodině hostinského, žil střídavě v Berlíně, Agnetendorfu a na ostrově Hidensee, zemřel 6. června 1946 v Agnetendorfu (Jagniątków), je pohřben v kostele na ostrově Hidensee. Německý spisovatel, nositel Nobelovy ceny za literaturu z roku 1912. Absolvoval reálku ve Vratislavi (Breslau, Wrocław), studoval historii, dějiny umění, filosofii, výtvarné umění a hudbu v Jeně, Římě, Drážďa-

nech a Berlíně. V roce 1914 podlehl válečnému nadšení, z něhož brzy vystřízlivěl, v roce 1921 se připojil k výzvě sovětských spisovatelů o pomoc hladovějícímu ruskému lidu. V roce 1928 byl přijat na pruskou literární akademii, roku 1933 se vrací do Agnetendorfu, kde v předvečer nástupu fašismu zpracoval svoje zkušenosti v románu » Před západem slunce«, aniž by se však od fašistického režimu zcela distancoval. Po nástupu Hitlera k moci žil v Německu v ústraní, přijímal však, třebaže pasívně, nacistické pocty.

Hauptmann byl největším německým dramatikem z přelomu 19. a 20. století a jedním z největších světových dramatiků vůbec. Na počátku své literární dráhy je významným naturalistou a významně pomohl v prosazení tohoto divadelního směru na německých scénách. Z tohoto období je nejvýznamnější hra » Před východem slunce«, v níž drastickými prostředky, které při premiéře vyvolaly skandál, líčí morální úpadek náhle zbohatnuvší rolnické rodiny. Ve svých nejlepších dílech oscilujících mezi naturalismem a kritickým realismem konce minulého století s mimořádnou básnickou erudicí ztvárňoval sociální problémy své doby. Při tom s oblibou a prostředky ve své době šokujícími odhaloval stinné stránky buržoazní společnosti, úpadek měšťanstva a morálky, rozpad mezilidských vztahů a varovné projevy odlidštěnosti. Mezi tato díla patří » Svátek míru«, » Osamělí lidé«, které jsou odrazem pokleslých forem měšťanského rodinného života, » Forman Hentschel«, v němž je titulní hrdina dohnán svou druhou ženou až k sebevraždě, či » Rosa Brandová«, v němž bída dožene titulní hrdinku k vraždě vlastního dítěte. Vrcholným dílem této fáze Hauptmannovy tvorby je světově proslulé drama » Tkalci« z roku 1892 (v češtině vyšlo roku 1953), původně koncipované ve slezském podkrkonošském dialektu. Tematicky čerpá ze skutečných událostí z roku 1844 při povstání krkonošských tkalců a poprvé uvádí na scénu rodící se proletariát jako kolektivního hrdinu. Značnou oblibu si získala zlodějská komedie » Bobří kožich«, která si bere

na mušku zkorumpovanou pruskou byrokracií a omezenost takzvané „lepší společnosti“. Novoromantická fáze Hauptmannovy tvorby se ohlašuje tragédií vesnického děvčátka » Hančina cesta do nebe «, v níž se prolínají dvě roviny, reální a snová. Další díla » Potopený zvon «, » Ubohý Jindřich «, » A Pippa tančí «, » Griselda «, » Zlatá harfa «, » Dcera katedrály « se vyznačují charakteristickým rysem, kterým je únik od aktuálních problémů současnosti; příčiny lidského jednání jsou vykládány jako působení tajemných osudových sil. To platí i o protiválečných hrách » Bílý spasitel « a » Indipohdi «, jejichž vznik sahá do I. světové války. Také v pozdní klasicistní tetralogii, vycházející ze starých antických dějin, » Iphigenie v Delfách «, » Iphigenie v Aulidě «, » Aganemnonova smrt « a » Elektra «, sepsané již v průběhu II. světové války, vyjadřuje Hauptmann v průhledné šifře své protiválečné stanovisko; využití osudové motivace však naznačuje, že příčinu válek hledá v nekontrolovaných, slepě fungujících silách. Tyto roviny, útočně kritická, odhalující těžké sociální protiklady své doby a novoromantická, v níž vyjadřuje živelný soucit s lidskou bídou a utrpením se u Hauptmanna často prolínají, takže až do pozdního věku vznikají divadelní hry s výraznými společenskými náměty.

Významnou složkou Hauptmannova díla tvoří také prózy, které významně přispívají do fondu románů období kritického realismu. Nejznámější jsou » Blázen v Kristu Emanuel Quint «, v němž vypráví o náboženském blouznivci, který se svými stoupenci touží po světě bez bídy a útlaku, » Atlantis «, v němž příběh lodní katastrofy symbolicky předjímá údobí nadcházejících společenských katastrof. Další romány: » Elga «, » Kolega Crampton «, » Ostrov velké matky «, » Hlídač železnice Thiel «, » Fantom «, » Kacíř ze Soany «, » Dobrodružství mého mládí «, » Zázrak z moře «.

Hauptmannovo dílo vyšlo kompletně v letech 1962 až 1974 ve dvanácti svazcích. Jeho starší bratr Carl zakoupil rodinnou vilku poblíž Josefiny Hutě v Bílé Dolině u Schreiberhau (Szklarska Poręba, Sklářská Poruba), kde je dnes museum bratří Hauptmannů. Na Hauptmannově domě v Agnetendorfu vysoko ve stráni mezi Sklářskou Porubou a Sněžnými Jámami je umístěna pamětní deska. Přístup do obce je možný neznačenou cestou okolo vodopádu Szklarki.

Použitá literatura:

- Slovník spisovatelů německého jazyka a spisovatelů lužickosrbských, ODEON 1987,
- Meyers neues Lexikon, Bibliografický institut v Lipsku 1973.

Zpracoval a přeložil:

Jiří Šourek

⓪ panských sídlech

MEFFERSDORF - POBIEDNA

Do roku 1815 toto město v povodí řeky Kwizy leželo v Sasku, v horní Lužici, poté přešlo do vlastnictví Pruska, přičemž ztratilo městské výsady. Po roce 1945 spadlo k Polsku.

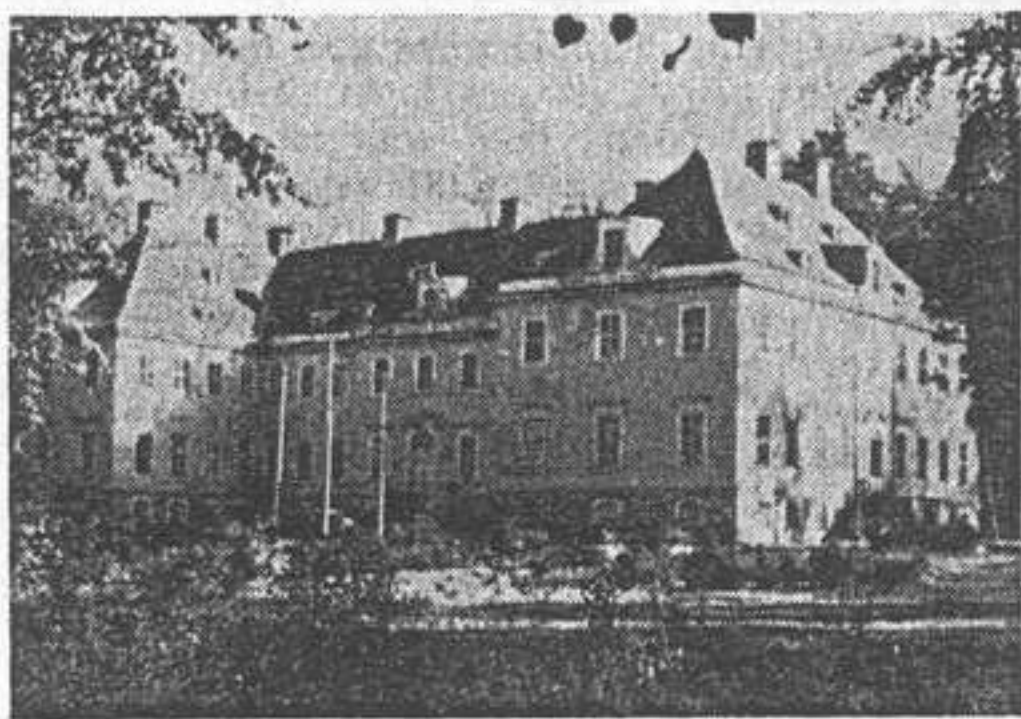
Obec byla založena v roce 1663 na území obce Unięcice v saské Horní Lužici. Po Bílé Hoře, třicetileté válce a Westfálském míru mnoho osadníků evangelického vyznání z okolí Frýdlantu a Nového Města pod Smrkem přecházelo přes hranice do Saska a založili několik nových obcí při hranici na pozemcích Wiganda von Gersdorfa. Roku 1668 nové místo dostalo název Gersdorf. Roku 1666 bylo již postaveno náměstí i kostel. Roku 1667 vydal saský král Hans Georg II. městu právo hornické.

Roku 1667 Marcin Merkel postavil barvírnu látek. Specialitou města bylo také broušení granátů, které se ve starých cínových štolách občas nacházely.

V obci přímo u hlavní silnice se nachází zřícenina evangelického kostela z 18. století, zničeného v roce 1945. Archeologické nálezy jsou uloženy ve sbírkách národního musea ve Wroclawi. V kostele se zachovala zajímavá díla místních kameníků, zejména kruhová řada empírových náhrobníků okolo starého hřbitova. V místě stál již od roku 1346 gotický kostelík, který byl v 17. století přestavěn v pohraniční kostel.

Palác Gersdorfů - První zemědělský dvorec z roku 1608 vyhořel v roce 1651. Na jeho místě byl roku 1660 postaven nový, který se dochoval do roku 1764. V roce 1767 byla zahájena stavba dvouposchod'ové budovy zámku, který se dochoval do současnosti.

Zámek býval obklopen anglickým parkem. Směrem k hospodářským budovám v Borovině se nachází stará lipová tzv. Černá alej.

POBIEDNA — PALAC, ELEWACJA FRONTOWA fot. Bohdan W. Szarek

V Meffersdorfu žil Adolf Traugott von Gersdorf (* 1756 - † 1807), významný představitel německého osvícenství, významný badatel a popularisátor Krkonoš, spoluzakladatel Hornolužického vlastivědného spolku. V roce 1804 Adolf Traugott von Gersdorf vystavěl na návrší asi 1.5 km západně od obce, téměř na státní hranici ve výšce 535 m. n. m. věž » Mon Plaisir «, která sloužila jako hvězdárna. Později byla přestavěna na vyhlídkovou věž, která dostala jméno císaře Viléma.

Unięcice - byly založeny ve 13. století. Před rokem 1346 byl postaven kostel, který byl zastavením poutníků na poutích do Hejnic. Od roku 1531 stál v místě evangelický kostel. Obec patřila k panství Gersdorfů. Za třicetileté války sem přicházeli uprchlíci z Čech. V roce 1667 dostalo město právo výročního trhu, ale vykonávala jej obec Meffersdorf. Dnes součást obce Pobiedna. V Unięcicích žil Christoph Nathe (* 1753 - † 1806), významný malíř - krajinář, zpracovával především horské motivy Krkonoš a Jizerských hor; od roku 1787 byl ředitelem malířské školy ve Zhořelci.

Použitá literatura: Słownik geografii turystycznej Sudetów, 1. díl - Góry Izerskie

Z polštiny přeložil: Jiří Šourek

PAMĚTIHODNOSTI NA HRÁDECKU

Kostel sv. Bartoloměje - poprvé uváděn roku 1286, založen Otou z Donína, majitelem grabštejnského panství. Za husitských válek zničen, obnoven až roku 1466. Věž pochází z roku 1673, přestavba z roku 1763 (panský stavitel Kuntze, řada jeho děl je v Liberci). V průčelí kostela Trauttmannsdorffský erb s letopočtem 1651 a socha sv. Bartoloměje. V interiéru fresky od pražského malíře Spitzera (znázorňují život sv. Bartoloměje), se psem je zde zobrazen i zdejší mlynář Herfurt. Oltární obraz - stahování sv. Bartoloměje z kůže je od Ignáce Raaba. Okolo kostela je křížová cesta z konce 18. století a řada náhrobků lenní šlechty a měšťanů z 17. a 18. století.

Asyl - starý zámek - budovy nechal postavit Josef Gallas roku 1721 na místě staršího panského domu (podle průzkumů z první poloviny tohoto století se v podzemí dochovaly prastaré zbytky původního osídlení). Ve stavbě bývala textilní manufaktura, výroba hliněných džbánek na libverdskou kyselku, byty, dětský útulek, školní jídelna a výroba lahůdek. Dnes jsou dva objekty opuštěny, třetí byl zbořen. Uvažuje se o demolici a znovuvybudování. Z původního vzhledu se dochovalo ostění

oken, portály vstupů, barokní mříže ve sklepech, hrázděné zdivo na půdách a gallasovský erb.

Radnice - původně panský dům zvaný Vinný sklep (Weinkeller), připomínán již v 17. století. Původně měl údajně dvě věžičky. Později mnohokrát přestavováno, naposledy v osmdesátých letech po požáru. Oblouky v přízemí dodnes připomínají původní podloubí, které bylo i u okolních domů. V obřadní síni zajímavý centrální sloup.

Morový sloup - stával na náměstí u ústí úzké uličky. Zřízen roku 1714 jako dík za přežití morové rány. Šlo o prostou plastiku se soškou sv. Anny (odtud i název Annakapelle). Sloup byl odstraněn snad za druhé světové války, zbytky skončily bůhví kde. Na náměstí jej však dodnes připomíná pískovcový sokl s ulomeným čepem.

Pramen v městském parku - říkávalo se mu podle blízké budovy clamgallasovského zámečku (tzv. Asylu) též Hradní pramen. Voda z něj bývala prý chutná a uvádělo se, že i léčivá. Dnes je vyschlý a cedule chybí.

Císařský dub - nachází se v městském parku nedaleko od pramene. Kámen byl vztyčen roku 1908 na památku 60 let vlády císaře Františka Josefa I. Po roce 1918 byla deska odstraněna a kámen byl předělán na Jahnův pamětní kámen. Nedaleko se nachází torzo meteorologické budky, zřízené Gebirsvereinem.

Rybářský kámen - v Tovární ulici u klubovny rybářského spolku. Pochází z roku 1565 a rozhraničoval původně rybářské revíry na Bílém Potoce. Podobný kámen je dnes na návsi v německé Hartavě.

Celní kámen - zřízen na základě německo-rakouské dohody o clech. Zajímavé je, že nese jak český, tak německý nápis. Kámen byl několikrát stěhován, dnes je v prostoru celnice na Žitavské ulici.

Barokní kaple - na Žitavské ulici. Barokní kaple s misijním dřevěným křížem. Postavena roku 1697. Původní nápis.

Lázně v Chotyni - založené roku 1890 při železitém prameni Antonem Habenichem. Původní název byl » Zum Wartburg « (nikoliv podle vozidla, ale podle blízkého kopce). Léčila se zde chudokrevnost, revma, dna, později bolesti hlavy. Lázně byly uzavřeny před válkou a budova byla později stržena.

Smírčí kříž v Chotyni - v zahradě domu při cestě k Hrádku. Existují o něm dvě pověsti. Jedna říká, že je pod ním pohřben švédský důstojník z dob třicetileté války, chotyňská kronika tvrdí, že se jedná o hrob francouzského důstojníka z napoleonských válek.

Větrný mlýn v Uhelné - stojí na tzv. Pískovém kopci a patří vlastně katastrálně k Václavicím. Postavil jej zde v letech 1842 - 43 tesař Josef Scholtze, majitel statku čp. 95 ve Václavicích. Mlýn byl zřízen po velmi suchém roce 1842, kdy vyschla

celá řada vodních toků a nedalo se spoléhat na vodní mlýny. Později však mletí na Uhelné upadlo (roku 1860 byl Scholze ve svém výměnku čp. 235 ve Václavicích zavražděn, u domu dodnes stojí zajímavá socha sv. Jana z Nepomuku), ve mlýně se vystřídal několik nájemců; na přelomu století je však využíván již jen jako polní stodola. Dnes rekreační objekt.

Smírčí kříž ve Václavicích - postaven nedaleko hřbitovní zdi kostela ve Václavicích (dnes zbořen), jde prý opět o památku na padlého generála.

Czomův pomník na Vítkově - Josef Czom byl uherský husar, který byl smrtelně zraněn 23. června 1866 na předsunuté hlídce na vítkovských polích za prusko-rakouské války. Pohřben byl na dnes již zrušeném hřbitově u kostela v Chrastavě. Pomník na místě jeho smrti byl postaven na popud vítkovských občanů roku 1908.

Marek Řeháček

PAMĚTNÍ KÁMEN „KAISERHAIN 1908“

**osazený na památku návštěvy rakouského císaře Franze Josefa I.,
který se zúčastnil císařských manévru rakousko-uherské armády v roce 1908**

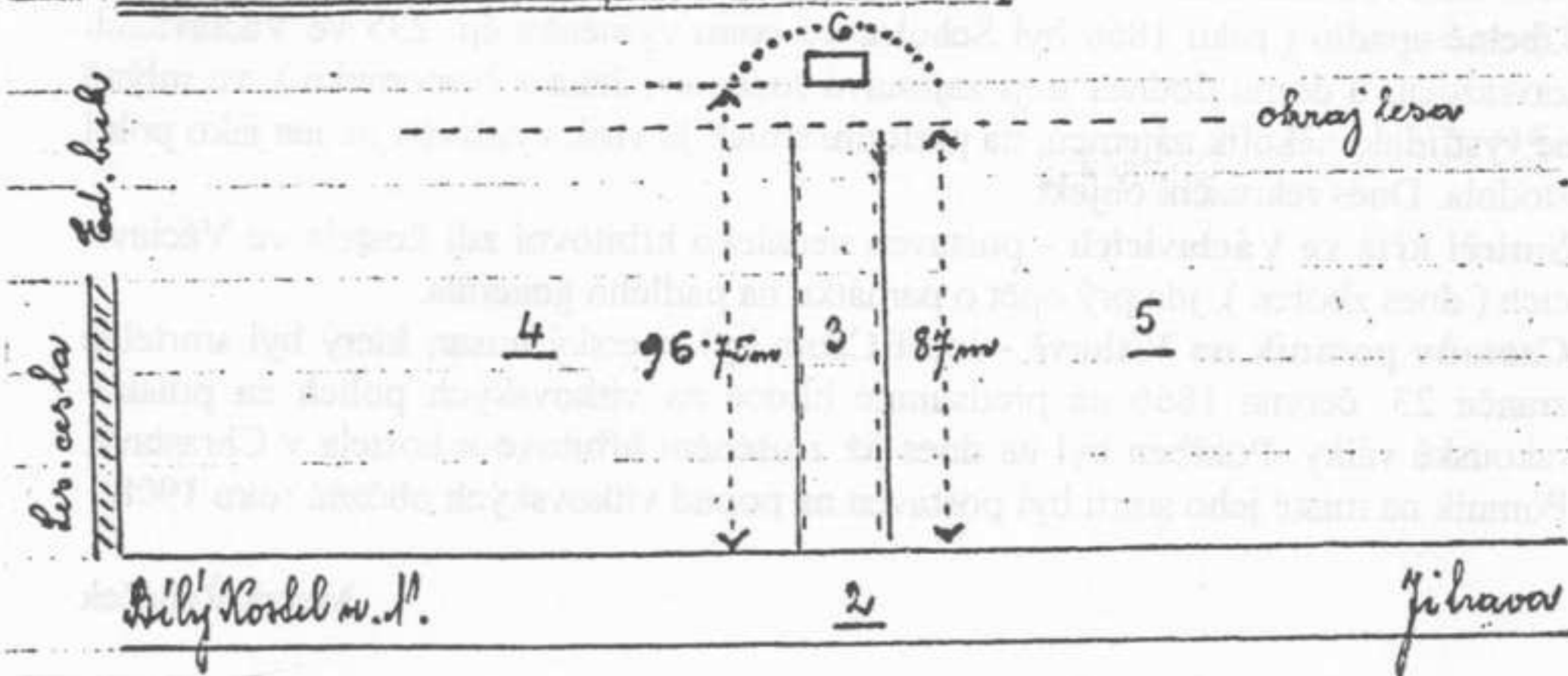
Obec: Bílý Kostel nad Nisou, Okres: Liberec, Samota: Rozkoš, Ředitelství lesního závodu: Ještěd v Liberci, Polesí: Bílý Kostel nad Nisou, Lesní úsek: Rozkoš, Lesní oddělení: 13-B-1, Lesník: pan Votava.

(Císař Franz Josef se narodil 18. 8. 1830 a 2. 12. 1848 nastoupil na trůn. Zemřel za 1. světové války v roce 1916. Jeho nástupcem byl Karel I. z rodu Habsburků.)

Dějepisná legenda kamene - manévry podzim 1908.

Velké manévry rakousko-uherské armády před první světovou válkou v okolí mezi Libercem a Jablonnem v Podještědí, tehdá Duetsch Gabel. Manévrum přihlížel i rakouský císař Franz Josef I., který se svým doprovodem byl ubytován v Jablonnem v Podještědí. Při přehlídce manévru v terénu dostal se i na Rozkoš, tehdá Freun-dehöhe. V místě pamětního kamene nacházel se tehdá veliký stan velitelství jedné operující vojenské části. Při dostavení se do stanu bylo jemu podáno situační hlášení „manévrového boje“, které prý vyslechl s velikým zájmem a nešetřil prý ani „říznou kritikou“ i pochvalou. Konečně i velitelský stan se proměnil v jídelnu s bohatou krmí na počest nejvyššího - „z Boží milosti“. - - Rakouští patrioti na památku této „vysoké návštěvy“ postavili zde památník - - jak by také ne - - vždyť s plnou vervou pěli: „Gott erhalte, Gott beschützte unseren Kaiser, unser Land!“ - - i dovětkem: - - - „Ziel entgegen gehen: Heil dem Kaiser, heil dem Lande, Österreich

Liberace umístění paměť. kamene.

Legenda k obrázku:

1. Budova hájemství Rozkoš
2. Státní silnice Bílý Kostel - Jitřava
3. Trávník s alejí ovocných stromů
4. a 5. Pole
6. Pamětní kámen

Upozornění:

Otisknutý obrázek je již velmi starý; v současnosti kolem pomníčku vede nová dálnice z Liberce do Děčína.

wird ewig stehen !!!! - - - a při tom mnozí pošilhávali již tehdá za kopečky „milé říše“ - ku Wilhelmu II. - císaři německému. Slávě „mocné říše rakouské“ odzvoněno 28. 10. 1918 - porážka rakouských vojsk v I. světové válce, které i já byl účastníkem na italské frontě. - - Zbožné přání rakouských vlastenců - Österreich wird stehen“ nevyšlo. - Historia magistra vitae.

Dle zápisků Tuláka horského,
pro Patron opatřil pan Josef Tichý

PŘÍRODNÍ REZERVACE KŘÍŽOVÝ VRCH

Přírodní rezervace byla vyhlášena nařízením Okresního úřadu v Liberci č. 1 / 96 ke dni 1. 5. 1995. Jejím posláním je ochrana zbytků přirozených lesních společenstev,

zejména dubohabrových a dubolipových hájů a suťových lesů s bohatým bylinným podrostem a na ně vázanými zoonozami. Výskyt těchto ekosystémů na Křížovém vrchu je primárně podmíněn úživným bazickým substrátem.

Na geologické stavbě Křížového vrchu se významně podílejí horniny čedičového typu. Čedič se jako stavební surovina dobýval na úpatí

kopce v lomu při železniční trati. V severní části území jsou zachovány zbytky staré křížové cesty, podle níž je pojmenován kopec i chráněné území.

Část lesního komplexu s přilehlým remízem je regionálně významným nalezištěm chráněného druhu lilie zlatohlavé (*Lilium martagon*).

V podrostu nacházíme typické hájové druhy, např.: jaterník trojlaločný, ptačinec velkokvětý, zvonek broskvolistý, konvalinku vonnou, lechu jarní nebo trávu strdivku níčí. Pozoruhodné je obohacení bylinného patra o některé demontánní (horské) druhy, např.: rozrazil horský nebo hořepník tolitovitý. Jejich přítomnost je vysvětlitelná blízkostí Jizerských hor a humidním rázem klimatu.

Lilie zlatohlavá
Lalia zlatohlavá
Lilium martagon L.

Latinské názvy zde se vyskytujících druhů:

- Lilie zlatohlavá - *Lilium martagon*
- Zvonek broskvolistý - *Campanula persicifolia*
- Konvalinka vonná - *Convallaria majalis*
- Hořepník tolitovitý - *Gentioanopsis asclepiadea*

Text je opsán z tabule přírodní rezervace ve spodní části, tedy na začátku křížové cesty.

Hynek Farský

Obec	Patron kostela	Pout'	Pozn.	Posvícení
Bozkov - 1. pout'	Navštívení panny Marie	první neděle v červenci	*	poslední neděle v říjnu
Bozkov - 2. pout'	Nanebevzetí panny Marie	neděle po 15. srpnu	☒	
Bozkov - 3. pout'	Narození panny Marie	neděle po 8. září	☒	
Desná - starokatolický kostel	Nejsvětějšího Srdce Kristova	6 týdnů po velikonocích	*	
Desná - římskokatolický kostel	Nanebevzetí panny Marie	neděle po 15. srpnu	☒	
Dolní Rásnice	sv. Helena	neděle po sv. Heleně	*	
Držkov	sv. Bartoloměj	neděle po sv. Bartolomějovi	☒	na svátek Dušiček
Hamrska	sv. Anna	neděle po sv. Anně	☞	
Hlavice	sv. Linhart	poslední neděle v srpnu	*	
Horní Tanvald	sv. Petr a Pavel	neděle po sv. Petru a Pavlu	☞	
Jablonec nad Jizerou	sv. Prokop	neděle po sv. Prokopovi	*	
Jilemnice	sv. Vavřinec	neděle po sv. Vavřinci	*	
Josefův Důl	Proměnění Páně	neděle po 6. srpnu	*	
Libštát	sv. Jiří	neděle po sv. Jiří	*	
Paseky nad Jizerou	sv. Václav	neděle před sv. Václavem	☞	
Poniklá nad Jizerou	sv. Jakub	neděle po sv. Jakubovi	*	
Příchovice	sv. Vít	neděle po sv. Vítu	☞	na sv. Matouše
Rokytnice nad Jizerou	sv. Michal	neděle po sv. Michalovi	☞	
Roprachtice nad Jizerou	Nejsvětější trojice	8 týdnů po velikonocích	☞	v polovině října
Semily	sv. Petr a Pavel	poslední neděle v červnu	*	
Smržovka - katolický kostel	sv. Michal	neděle po sv. Michalovi	☒	
Smržovka - evangelický kostel	(již je zbourán)	třetí neděle v srpnu	*	
Sumburk nad Desnou	sv. František Serafinský	neděle po sv. Anně	☒	na sv. Havla
Velké Hamry	sv. Václav	týden po příchovické pouti	☞	
Vysoké nad Jizerou	sv. Kateřina	první neděle v srpnu	*	
Zásada	sv. Prokop	neděle po sv. Prokopovi	☞	

Poznámky:

* ☞ ☒

Pout' se slaví velmi hlučně
Pout' se slaví v rámci možností obce
Pout' se nedrží

POUTI V NAŠEM OKOLÍ

V minulém vydání spolkového informačního zpravodaje jsem Vám slíbil, že v jarním vydání Patronu otiskneme přehled některých poutí v našem okolí. Nyní přináším první část stručného přehledu alespoň těch nejznámějších poutí v jižním podhůří Jizerských hor a v západních Krkonoších. V příštím vydání uveřejníme pouti na Frýdlantsku. Možná Vám poskytnou námět, co s některou volnou letní nedělí ...

J.Š.

ZIMMERMANNŮV POMNÍČEK

... byl to vlastně první pomníček, který jsem vyhledal dne 15. května 1977 na popud „Knihy o Jizerských horách“ od Miloslava Nevrlého. Od té doby jsem ještě mnohokrát prožíval nádherné chvíle hledání v nejskrytějších koutech Jizerských hor, abych nacházel další svědky lidských osudů a příběhů dávno zašlých časů ...

Přednoho nedělního rána, bylo to 12. února roku 1905, šli za svojí prací dva přátelé - dřevorubci, z Josefova Dolu. Bylo kolen osmé hodiny ráno, když Vendelín Zimmermann a Berthold Streit zamířili od posledních domků obce k lesu, směrem do 47. oddělení karlovského polesí. Tam nedaleko levého břehu Jeleního potoka, byly složeny kmeny do kužele, ze kterých bylo nutno odházet sníh, aby mohly být nazítří dopraveny do údolí k dalšímu zpracování. Oba přátelé vykonávali tuto práci již mnohokrát a dalo by se říci, že nebyli žádnými nováčky, kteří by cokoli zanedbali.

Další děj jsem vyčetl z dobových novin „Jablonecký deník“ (Gablonzer Tagblatt) s daty 14. až 19. 2. 1905. Zprávy v novinách začaly článkem o neštěstí a končily poděkováním pozůstalých za projevení soustrasti.

Čraťme se ale k našim dvěma přátelům, kteří mezi tím odkryli část kužele kmenů. Kmeny byly obaleny ledem, nohy po nich klouzaly, řetězy pod nimi nebylo možné provléknout - je nutno znovu vzít lopaty do rukou ...

Vendelín Zimmermann začal svoji sekeru s dlouhou násadou do nejbližšího kmene a zavolal na Streita, aby mu podal lopatu. Ten učiní pár kroků, když za sebou slyší zvuk pohybujících se kmenů. S hrůzou se otáčí, učiní pár kroků a vidí, že se celý kužel kmenů sesul - a jeho přítel Zimmermann: Zůstal někde pod hromadou kmenů a sněhu ! Streit začíná horečnatě s pokusy odstranit sníh a kmeny, zoufale křičí, hledá přítelovo tělo ... Brzy zjišťuje marnost svých

zoufalých pokusů; síly jednoho člověka nemohou stačit na hromadu kmenů. Běží, spíše klopýtá, padá, znovu vstává s jedinou myšlenkou: Přivést pomoc a zachránit přítele !

Nozději, po déletrvajících záchranných pracích, po odstranění kmenů - je konečně nalezeno tělo nešťastného Vendelína Zimmermanna. Jak se později ukazuje, byl okamžitě mrtev a příčinou jeho smrti byla právě ona sekerka, kterou zaťal do kmene krátce před tím, než se celý kužel dal do pohybu. V okamžiku pohybu kmenů byl Zimmermann zasažen tupou stranou sekery a tento úder mu roztránil lebku s následkem okamžité smrti !

Noho párů očí se ten den dívalo k lesu z chalup na konci obce. Byly mezi nimi i oči patřící jeho ženě a dítěti ... Zlá zpráva se k nim již donesla, ale v koutku duše byla naděje: Možná, že je jen zraněn, že žije. Pak vyšli z lesa chlapi co pomáhali při vyprošťování Zimmermanna zpod kmenů. Už způsob jakým šli, beze slov, hlavy skloněné k zemi, ústa sevřená a ramena svěšená, dal jasně najevo všem, kteří se jim dívali vstříc: Je po všem ! Nedalo se nic dělat ! Neseme jeho tělo, ale jeho duši - tu jsme tam museli nechat, ta zůstala v jizerských lesích ...

Nrubě tesaný žulový balvan s pamětní deskou postavený na místě neštěstí lesnickým spolkem v květnu roku 1914 připomíná dodnes že:

Am 12. Febr. 1905 verunglückte
an dieser Stelle unser College
Wendelin Zimmermann

aus Josefthal № 55
infolge eines tragischen Unfalles
im Alter von 27 Jahren.

Ehre seinem Andenken !

Gewidmet von der Ortsgruppe
Josefthal - Karlsberg des Land - u.
Forstwirtschaftlichen Verbandes
Österreichs im Mai 1914.

Dne 12. února 1905 se na tomto
místě smrtelně zranil náš kolega

Wendelin Zimmermann

z Josefova Dolu čp. 55
následkem tragické nehody
ve věku 27 let.

Čest jeho památce !

Věnováno místní pobočkou
josefodolsko - karlovského
zemědělského a lesnického spolku
Rakouska v květnu 1914.

Jiřetín pod Bukovou, březen 1996

Prameny:

„Kniha o Jizerských horách“, M. Nevrlý

„Gablonzter Tagblatt“, 1905

vlastní archív autora

Herbert Endler

Ze života spolku

Vážení čtenáři, během letošní zimy proběhly další schůzky spolkového výboru a rádi bychom Vás seznámili s obsahem jednání:

1. Spolkový výbor se dohodl, že se bude scházet pravidelně první čtvrtek v měsíci.
2. Spolkový výbor schválil a odeslal dopis redakci časopisu „Jizerské a Lužické hory“, jako reakci na otištěný článek Šimona Pikouse „Patron versus patrona“ (JLH 6 / 98 : 12), který není spokojen s naší činností a velmi surově ji znehodnotil. Náš dopis byl otištěn v JLH č. 1 / 99 na str. 11 a také na něj přišlo několik ohlasů. Některé nestojí za popsání papír; k jednomu podrobněji: Pan Vít, otec zahynulého horolezce, jemuž byla umístěna pamětní tabulka na skálu Zvon, vyzývá toho, kdo tabulku odstraní, aby ji vrátil rodině.
3. Spolkový výbor projednal možnosti vypracování projektů na získání sponzorových darů, které by měly být zaměřeny na dvě základní činnosti spolku:
 - a) Vydávání spolkového informačního zpravodaje Patron.
 - b) Opravy pomníčků a památek v našem regionu ve spolupráci se státní správou či dalšími organizacemi (správa CHKO, muzea).
4. Bylo dohodnuto užívání vývěsní skříňky naproti Okresnímu soudu v Jablonci nad Nisou, kde budou vyvěšeny pozvánky na výlety a jiné akce v terénu, které pořádáme.
5. Spolkový výbor projednal a schválil plán činnosti na celý letošní rok. Termíny jednotlivých plánovaných výletů byly vybrány tak, aby příliš nekolidovaly s termíny výletů jiných vlastivědných a turistických spolků.
6. Spolkový výbor navrhl našeho nejstaršího a zasloužilého člena, pana Josefa Tichého jako čestného člena našeho spolku. Návrh bude předložen ku schválení na společné jarní schůzi 20. března 1999.
7. Protože se poslední loňské vydání rozdávalo až na předvánoční schůzi, kdy již byly Patrony 4 / 98 rozeslány, přinášíme rozpočet za loňský ročník a rozvahu na letošní rok pouze písemně v tomto vydání:

Z roku 1997 zbyla na účtu částka 5.984,64 Kč, příspěvky za rok 1998 činily 14.980,-- Kč, celkem tedy 20.964,64 Kč. Během roku se utratilo celkem 18.900,20 Kč, z toho na poštovné 4.229,-- Kč, na barevné obálky výtisků 532,-- Kč, za poštovní obálky 477,-- Kč, na pamětní listy 186,30 Kč, na předplatitelské karty do kopírky 4.435,-- Kč, za kopírování mimo předplatné 3.427,30 Kč, za telefonní

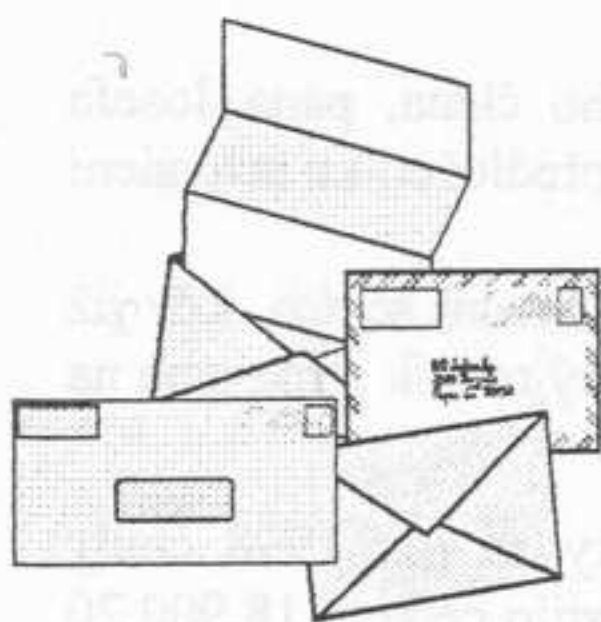
karty 300,-- Kč, za barevné přílohové fotografie pomníků pro Patron 5/98 2.856,-- Kč, za různé přípravy obrázků, na spolkový výbor a korespondenci 1888,90 Kč, za barvu do tiskárny 1.109,80 Kč, za registraci spolku a spolkového časopisu 2.000,-- Kč. Dále byla na účet vrácena záloha na barevné fotografie do vydání věnovaném 80. výročí konce Světové války a vzniku samostatné republiky 2.253,10 Kč a zisk z prodeje starých výtisků 288,-- Kč. Na účtu by tedy mělo zbývat 2.064,44 Kč, po připsání úroků a odečtení poplatků, které si banka účtuje zbývá 2.079,74 Kč. Jednotliví členové dostali materiál v minimální hodnotě 161,19 Kč, majitelé vydání 5/98 s barevnými fotografiemi v hodnotě 206,79 Kč. Toto vyčíslení představuje čistou hodnotu výtisků a poštovné; není do ni zahrnuta registrace, výroba úředních razítek, zasílání povinných výtisků úřadům, vícenáklady spojené s výrobou jednotlivých vydání a fotografií atd. S touto režii stoupají náklady na jednoho člena o cca 76,82 Kč.

Jednotliví členové přispěli částkou průměrně 202,43 Kč, jmenovitě:

1 člen	50,-- Kč	2 členové	180,-- Kč
5 členů	100,-- Kč	33 členů	200,-- Kč
5 členů	120,-- Kč	2 členové	250,-- Kč
2 členové	125,-- Kč	6 členů	300,-- Kč
5 členů	150,-- Kč	1 člen	400,-- Kč
6 členů	160,-- Kč	2 členové	500,-- Kč
3 členové	170,-- Kč	1 člen	700,-- Kč

Celkem se vybralo 14.980,-- Kč

Ze zápisů ze schůzí spolkového výboru vybral a rozpočet vyčísлил: Jiří Šourek

Z došlé korespondence

ITAKTO LZE OBJEVIT NOVOU PAMÁTKU!

V nově zrekonstruované Moskevské ulici v Liberci (v její horní části ústící na Benešovo náměstí před radnicí) byla v rámci dokončovacích prací zabudována do dlažby tramvajová kolej s původním rozchodem 1000 milimetrů a náznakem výhybky, která v tomto místě bývala. Na rozdíl od podobné památky v souběžné Pražské ulici je tato v Moskevské ul. doplněna pamětní deskou s nápisy:

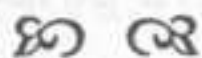
**MOSKEVSKOU JEZDILA TRAMVAJ OD NÁDRAŽÍ V LETECH 1897 - 1984,
Z ROCHLICE 1899 - 1960, Z HANYCHOVA 1932 - 1984,
DO LIDOVÝCH SADŮ 1897 - 1984, RŮŽODOLU 1904 - 1960
A K VÝSTAVIŠTI PO HUSOVĚ TRÍDĚ V LÉTĚ 1906.**

Potud by na tom nebylo nic divného, kdyby na ni v rozmarném počasí v listopadu 1998 mnoho kolemjdoucích (včetně mě) nenatrefilo až po předchozím uklouznutí, leckdy hraničícím se zraněním ...

Námět zaslal: Hynek Farský

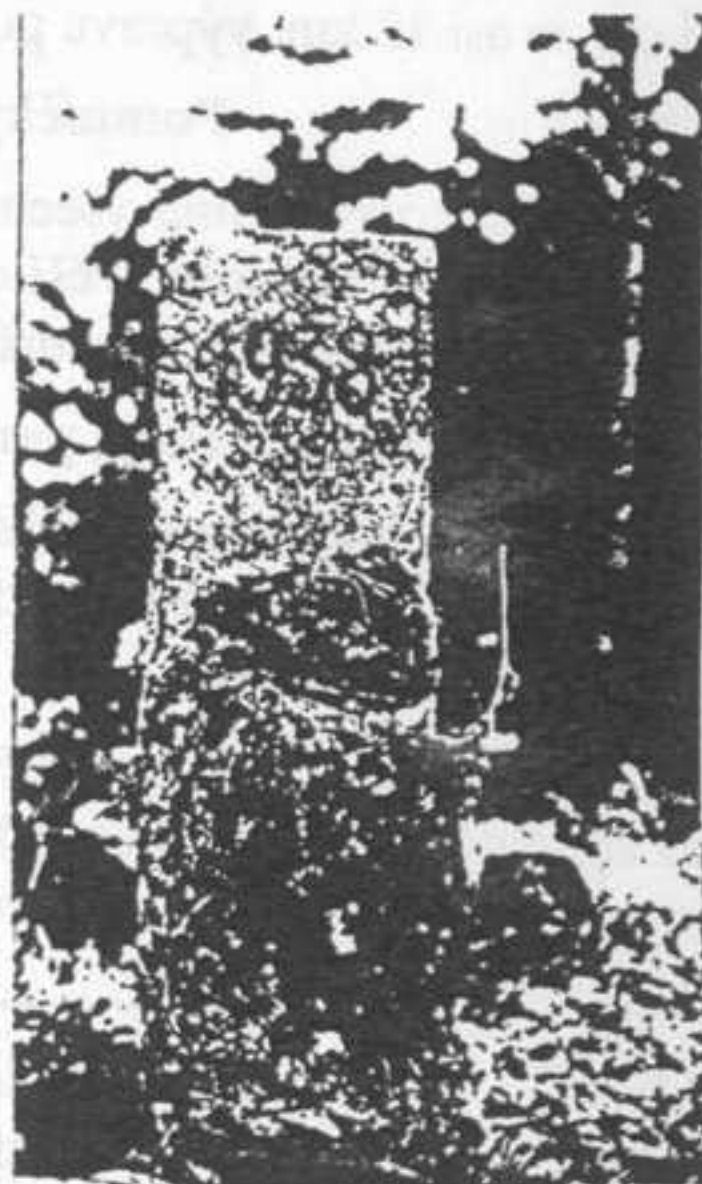
Prvního ledna tohoto roku jsem jel na výlet do oblasti Hejnic. Zavítal jsem také na Ořešník. Bylo nádherné, jasné počasí. Odtud jsem šel po červené značce k vodopádům Štolpichu s tím, že si prohlédnu revírní kámen 1938. Ten byl však povalen a z části zavát listím. Strana s letopočtem byla přimrzlá k zemi. Podařilo se mi nakonec kámen z promrzlé země dostat a provizorně ho postavit. Částečně (horní část) jsem ho i očistil od vrstvy přimrzlého listí a hlíny.

Jan Šourek

(Pokračování textu ze strany 2.)

- Kříž u Orionky
- Mešní kámen
- Tabulku u Mešního kamene
- Pomníček Káji Oulehly
- Kamennou studánku v Harcově
- Hieblův pomník
- Kamenný stůl
- Skálu Bručoun
- Jeskyni Židovský dům
- Letopočet F.U.1905
- Poutní místo na Trništi
- Skálu Trniště
- Pomník na Hraničné
- Hrob Alfreda Stumpe

Revírní kámen 1938

Trasa je dlouhá asi 22 kilometrů. Trasu navrhnul a výpravu povede pan Šourek.

Přehled dalších výletů pořádaných našim spolkem v roce 1999

12. června

Putování mezi pražci

aneb po starých kolejích ze Szklarske Poręby do Harrachova

Prohlídka starých nádraží a technického zařízení na staré trati. Možná odbočka k blízkým křemenným lomům. Pěší chůze asi 17 km, výpravu povede pan Fojtík.

7. srpna

Pomníčky za zemskou hranicí

Výlet zaměřený na vyhledávání památek a přírodních krás ležících na území sousedního státu. Jakobsthal, Velká Jizera, lázně Flinsberg, pomník Hirta a Christa a j. První skupina pěší chůze asi 32 km, výpravu povede pan Šourek, doprava bude zajištěna autobusem. Druhá skupina individuálně osobními auty do Flinsbergu, pěší chůze asi 5 km, výpravu povede pan Endler.

25. září

Skály, skalní výtvořy a skalníci Jizerských hor

Obchůzka zajímavých skalních útvarů v oblasti Krásné Maří, Štolpichu a Ořešniku. Pěší chůze asi 12 km, výpravu povedou pánové Endler, Kuna, Simm a Bednařík.

9. října

Pomníčky a památky v okolí Hejnic

Během výletu navštívíme všechny památky a zajímavosti v oblasti dolního toku Štolpichu a Ferdinandova. Pěší chůze asi 15 km, výpravu povede pan Endler společně s panem Podhorou a Andrštem.

(neupřesněno) Pomníčky a památky na severních svazích Jizerských hor

Během výletu navštívíme všechny památky a zajímavosti nad Bílým Potokem, na severních svazích Smědavské hory a Poledních kamenů. Pěší chůze asi 15 km, výpravu povede pan Šourek.

Jednotlivé výlety budou upřesněny v následujících vydáních spolkového informačního zpravodaje Patron, kde u každé trasy budou popsány všechny zajímavosti; v některých případech s podrobným popisem jednotlivých navštívených míst.

Patron

Informace přátel pomníčků a památných míst Jizerských hor č. 1/99 (10. ročník)

Vydává: Spolek přátel pomníčků a památných míst Jizerských hor, IČO-64669807, šéfredaktor: Jiří Šourek, adresa redakce: Boženy Němcové 3, 466 04 Jablonec n. N., povoleno OkÚ - Jbc - 941 / 34, výtisk je neprodejný a slouží výhradně pro vnitřní potřebu sdružení a jeho členů ! Vychází v březnu 1999, příspěvky, články a fotografie do dalšího vydání zašlete nejpozději do konce dubna 1999 !